

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcov **1/ M. Č.**, Ústav na výkon trestu odňatia slobody a Ústav na výkon väzby, Mierové námestie č. 1, Ilava, **2/ J. M.**, bývajúceho v B., obaja zastúpení JUDr. Ľ. S., advokátom so sídlom v B., proti žalovaným **1/ JUDr. Viliamovi Dohňanskému**, sudcovi Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, **2/ JUDr. Eve Rešatkovej**, sudkyni Krajského súdu v Prešove, zastúpenej JUDr. I. R., advokátom so sídlom v K., **3/ JUDr. Jaroslavovi Bugel'ovi**, sudcovi Krajského súdu v Prešove, zastúpenému JUDr. I. Š., advokátom so sídlom vo S., **4/ JUDr. Petrovi Farkašovi**, sudcovi Krajského súdu v Prešove, zastúpenému JUDr. I. R., advokátom so sídlom v K., **o ochranu osobnosti**, vedenej na Okresnom súde Svidník pod sp. zn. 7 C 80/2012, o námietke zaujatosti sudcov Krajského súdu v Prešove v konaní sp. zn. 10 NcC 6/2012, takto

r o z h o d o l :

I. Sudcovia Krajského súdu v Prešove JUDr. E. R., JUDr. J. B., JUDr. P. F., JUDr. J. A., JUDr. M. B., JUDr. B. B., JUDr. J. B., JUDr. M. F., JUDr. A. I., JUDr. G. K., PhD., JUDr. A. K., JUDr. M. K., JUDr. M. M., JUDr. Z. S., JUDr. P. S., JUDr. E. S., JUDr. E. Š., JUDr. G. V., JUDr. I. D., JUDr. M. M., JUDr. J. Š., JUDr. R. T., JUDr. E. D., JUDr. M. H., JUDr. V. M., JUDr. F. M., JUDr. E. P., JUDr. P. T., JUDr. M. T., JUDr. M. Z., JUDr. V. Z., Mgr. M. Ž., JUDr. Ľ. M. **s ú v y l ú č e n í** z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na Krajskom súde v Prešove pod sp. zn. 10 NcC 6/2012 (vec Okresného súdu Svidník sp. zn. 7 C 80/2011).

II. Sudcovia Krajského súdu v Prešove JUDr. A. L., JUDr. P. R., JUDr. A. K., JUDr. P. Š., JUDr. M. Š. a JUDr. K. M. – **N. n i e s ú v y l ú č e n í** z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na Krajskom súde v Prešove pod sp. zn. 10 NcC 6/2012 (vec Okresného súdu Svidník sp. zn. 7 C 80/2011).

O d ô v o d n e n i e

Predsedníčka Krajského súdu v Prešove v konaní vedenom na tomto súde pod sp. zn. 10 NcC 393/2011 podľa § 15 ods. 1 O.s.p. predložila vec Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na rozhodnutie o oznámení sudcov tohto krajského súdu (č.l. 244 až 226 spisu) majúc za to, že podľa jej názoru nie je dôvod pochybovať o ich nezaujatosti.

Sudcovia Krajského súdu v Prešove JUDr. J. A., JUDr. M. B., JUDr. B. B., JUDr. J. B., JUDr. M. F., JUDr. A. I., JUDr. G. K., PhD., JUDr. A. K., JUDr. M. K., JUDr. M. M., JUDr. Z. S., JUDr. P. S., JUDr. E. S., JUDr. E. Š., JUDr. G. V., JUDr. I. D., JUDr. M. M., JUDr. J. Š., JUDr. R. T., JUDr. E. D., JUDr. M. H., JUDr. V. M., JUDr. F. M., JUDr. E. P., JUDr. P. T., JUDr. M. T., JUDr. M. Z., JUDr. V. Z., Mgr. M. Ž., JUDr. Ľ. M. uviedli, že žalovaných osobne poznajú ako kolegov pôsobiacich na Krajskom súde v Prešove, vzhľadom na priateľský vzťah k žalovaným sa cítia byť zaujatí.

Sudca Krajského súdu v Prešove JUDr. Ja. B. uviedol, že sa necíti byť zaujatým, je však v tejto veci žalovaným 3/.

Sudkyňa Krajského súdu v Prešove JUDr. E. R. uviedla, že sa cíti byť zaujatou, pretože v tejto veci je žalovanou 2/.

Sudca Krajského súdu v Prešove JUDr. P. F. uviedol, že v tejto veci je žalovaným 4/.

Sudca Krajského súdu v Prešove JUDr. A. L. uviedol, že sa cíti byť zaujatým z dôvodu, že žalovaných osobne pozná ako členov trestného kolégia.

Sudca Krajského súdu v Prešove JUDr. P. R. uviedol, že sa cíti byť zaujatým z dôvodu, že žalovaných pozná, je s nimi v osobnom i pracovnom každodennom kontakte.

Sudkyňa Krajského súdu v Prešove JUDr. A. K. uviedla, že sa cíti byť zaujatou, pretože žalovaných osobne pozná.

Sudca Krajského súdu v Prešove JUDr. P. Š. uviedol, že žalovaní 2/ a 4/ sú jeho kolegovia z krajského súdu a žalovaný 1/ je jeho bývalý kolega z krajského súdu, preto by mohli vzniknúť pochybnosti o jeho nezaujatosti.

Sudca Krajského súdu v Prešove JUDr. M. Š. uviedol, že žalovaní sú jeho kolegami a so žalovaným 1/ pracoval 10 rokov, preto nepovažuje za vhodné, aby vec prejednával.

Sudkyňa Krajského súdu v Prešove JUDr. K. M. – N. uviedla, že žalovaných osobne pozná, sú jej kolegovia a preto sa cíti byť zaujatou.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd nadriadený Krajskému súdu v Prešove (§ 16 ods. 1 O.s.p.) posudzoval opodstatnenosť oznámení sudcov o ich zaujatosti (§ 15 ods. 1, 2 O.s.p.) z aspektu existencie dôvodov, pre ktoré sa cítia byť vylúčení z prejednávania a rozhodovania vecí. Vychádzal pritom z § 14 ods. 1 O.s.p., v zmysle ktorého sudcovia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania vecí, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti.

Účelom § 14 ods. 1 O.s.p. je prispieť k nestrannému prejednaniu vecí, k nezaujatému prístupu súdu k účastníkom alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Z hľadiska uvedeného ustanovenia je právne významný vzťah sudcu, a to buď:

1. k veci (o vzťah tejto povahy ide napríklad vtedy, keď sudca je účastníkom alebo vedľajším účastníkom konania, keď má osobný záujem na určitom výsledku konania),
2. k účastníkom konania [o takýto vzťah ide v prípade vzťahu sudcu charakteru rodičovského, manželského, súrodeneckého alebo iného blízkeho rodinného vzťahu alebo relevantného osobného vzťahu (tak pozitívneho alebo negatívneho)],
3. k zástupcom účastníkov konania (viď vyššie bod 2.).

Pri posudzovaní dôvodnosti oznámenia označených sudcov o skutočnostiach vylučujúcich sudcu z prejednávania a rozhodovania vecí vychádzal Najvyšší súd Slovenskej republiky zo zákonnej prezumpcie nestrannosti sudcov a z toho, že výnimky z tejto prezumpcie stanovuje iba zákon. Sudcovia sú totiž vo všeobecnosti vylúčení z prejednávania a rozhodovania vecí (len vtedy alebo až vtedy), ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti (viď ustanovenie § 14 ods. 1 O.s.p.).

Integrálnou súčasťou práva na spravodlivý proces (čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd) je garancia toho, aby vo veci rozhodoval nezávislý a nestranný sudca. Ústavná úprava práva na spravodlivý proces (čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky) zároveň na druhej strane zahrňuje aj právo na to, aby právna vec účastníka nebola odňatá zákonnému sudcovi, ktorý bol určený podľa zákonných pravidiel príslušnosti súdov (čl. 48 Ústavy Slovenskej republiky). V zásade teda platí, že v určitej právnej veci by mal rozhodovať nezávislý a nestranný sudca vecne a miestne príslušného súdu, určený rozvrhom práce príslušného súdu a tento tzv. zákonný sudca by sa už v ďalšom priebehu konania nemal meniť. Výnimku z ústavnej zásady nezmeniteľnosti zákonného sudcu predstavuje inštitút vylúčenia sudcu z rozhodovania, ktorý zákonom predpokladaným postupom a zo zákonom predpokladaných dôvodov pripúšťa, aby zákonný sudca bol vylúčený z ďalšieho rozhodovania. Zámer, ktorý tu umožňuje prelomiť ústavnú zásadu nezmeniteľnosti zákonného sudcu, spočíva v možnosti zmariť hroziace riziko, že by vo veci mohol rozhodovať zaujatý a nie nestranný sudca.

Nestrannosť sa definuje spravidla ako neprítomnosť predsudku (zaujatosti a nadŕžania určitej procesnej strane). Nestranný súd poskytuje všetkým účastníkom konania rovnaké príležitosti na uplatnenie všetkých práv, ktoré im zaručuje právny poriadok (porovnaj napr. II. ÚS 71/97).

Sudcu možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania veci buď na návrh účastníka súdneho konania (§ 15a O.s.p.), alebo na základe návrhu (oznámenia) samotného sudcu (§ 15 O.s.p.). Obsahom práva na prerokovanie veci pred nestranným súdom nie je povinnosť súdu vyhovieť každému návrhu oprávnených osôb a vždy vylúčiť sudcu z ďalšieho prerokovania a rozhodovania veci pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prerokovanie veci nestranným súdom je len povinnosť súdu prerokovať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodnutia veci pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (I. ÚS 73/97, I. ÚS 27/98, II. ÚS 121/03).

Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem nezávislosti sudcu je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Tieto aspekty nestrannosti rozlíšil aj pri svojom rozhodovaní (pozri napríklad Piersack proti Belgicku). Subjektívna stránka

neustrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k účastníkom konania, prípadne k ich zástupcom. Významné z tohto hľadiska je, čo si sudca myslel pro foro interno. Pri subjektívnej neustrannosti sa vychádza z prezumpcie neustrannosti, až kým nie je preukázaný opak. Na preukázanie nedostatku subjektívnej neustrannosti vyžaduje judikatúra ESLP dôkaz o skutočnej zaujatosti (pozri napríklad Hauschildt proti Dánsku). Rozhodujúce nie je však (subjektívne) stanovisko sudcu, či účastníka konania, ale existencia objektívnych skutočností, so zreteľom na ktoré môžu vznikáť pochybnosti o neustrannosti sudcu. Objektívna neustrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska (sudcu, účastníka konania), ale podľa objektívnych symptómov. Práve tu sa uplatňuje teória zdania nezaujatosti [porovnaj tézu, že spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná („Justice must not only be done, it must also be seen to be done“)]. Nestačí, že sudca je subjektívne neustranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť (Delcourt proti Belgicku). Objektívny aspekt neustrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prejednávanej veci a k účastníkom konania. Posúdenie neustrannosti sudcu nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu, či sa cíti, resp. necíti byť zaujatý, ale v objektívnej úvahe, či možno usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť. Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o zaujatosti, resp. nezaujatosti zákonného sudcu je to, či vyslovená obava je objektívne oprávnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či uvádzané okolnosti sú také, že prezrádzajú nedostatok neustrannosti súdu, teda či je tu relevantná obava z nedostatku nezaujatosti. Relevantnou je len taká obava z nedostatku neustrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu neustrannosť nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na neustrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje ako sudcu neustranného.

Existencia oprávnených pochybností závisí vždy od posúdenia konkrétnych okolností prípadu a podľa objektívneho kritéria sa musí rozhodnúť, či (úplne odhliadnuc od osobného správania sa sudcu) existujú preukázateľne skutočnosti, ktoré môžu spôsobiť vznik pochybností o neustrannosti sudcu (pozri tiež Fey proti Rakúsku). Pri rozhodovaní, či je daný oprávnený dôvod na obavu, že konkrétny sudca je neustranný, je stanovisko osoby oprávnenej namietat' zaujatosť dôležitá, ale nie rozhodujúca; určujúce je to, či sa môže táto obava považovať objektívne za oprávnenú.

Z uvedenej judikatúry ESLP a Ústavného súdu Slovenskej republiky možno vyvodit', že subjektívne hľadisko sudcovskej nestrannosti sa musí podriaďiť prísnejšiemu kritériu objektívnej nestrannosti. Za objektívne však nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne niekomu javí, ale to, či reálne neexistujú okolnosti objektívnej povahy, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k veci disponuje. Aj pri zohľadnení teórie zdania môže byť sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci iba v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah k veci, účastníkom alebo ich zástupcom dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať „sine ira et studio“, teda nezávisle a nestranne.

Sudcovia Krajského súdu v Prešove (JUDr. E. R., JUDr. J. B. a JUDr. P. F.) sú v tomto spore účastníkmi konania na strane žalovaných (2/ až 4/), preto ako účastníci konania bez ďalšieho (pre pomer k veci) sú vylúčení z jej prejednávania a rozhodovania veci.

U sudcov Krajského súdu v Prešove (JUDr. J. A., JUDr. M. B., JUDr. B. B., JUDr. J. B., JUDr. M. F., JUDr. A. I., JUDr. G. K., PhD., JUDr. A. K., JUDr. M. K., JUDr. M. M., JUDr. Z. S., JUDr. P. S., JUDr. E. S., JUDr. E. Š., JUDr. G. V., JUDr. I. D., JUDr. M. M., JUDr. J. Š., JUDr. R. T., JUDr. E. D., JUDr. M. H., JUDr. V. M., JUDr. F. M., JUDr. E. P., JUDr. P. T., JUDr. M. T., JUDr. M. Z., JUDr. V. Z., Mgr. M. Ž., JUDr. Ľ. M.), ktorí sa vyjadrili tak, že majú k žalovaným (tiež sudcom) bližší osobný (priateľský) vzťah, dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru, že vzťah uvedenej povahy a intenzity zakladá skutočnosť relevantnú z hľadiska § 14 ods. 1 O.s.p., a je dôvodom pre ich vylúčenie z prejednávania a rozhodovania v danej veci. Takto uvedené vzťahy (priateľské) zakladajú pochybnosť o nezaujatosti sudcov pre ich pomer k účastníkom konania z oboch sledovaných hľadísk (tak zo subjektívneho, ako aj z hľadiska objektívneho) a sú spôsobilé naplniť zákonné predpoklady pre vylúčenie sudcov z prejednávania a rozhodovania veci z hľadiska ustanovenia § 14 ods. 1 O.s.p.

Z dôvodov vyššie uvedených rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky tak, že sudcovia uvedení vo výrokovvej časti pod bodom I. tohto uznesenia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania danej veci.

V prípade sudcov Krajského súdu v Prešove (JUDr. A. L., JUDr. P. R., JUDr. A. K., JUDr. P. Š., JUDr. M. Š. a JUDr. K. M. – N.), ktorí vo svojich písomných oznámeniach poukázali na kolegiálny, či bližšie neurčený osobný vzťah k žalovaným (JUDr. A. K.) a zo vzťahu takejto povahy vyvodzovali existenciu dôvodu vylučujúceho ich z prejednávania a rozhodovania veci, vzal Najvyšší súd Slovenskej republiky na zreteľ, že vo všeobecnosti sú vzájomné vzťahy sudcov založené na profesionalite a kolegiálnosti. Ak rámec ich vzájomných vzťahov neprekročí tomu zodpovedajúce medze, objektívne nie je daný dôvod pre pochybnosti o ich nezaujatosti. Iba samotná skutočnosť, že žalovaných 1/ až 4/ osobne poznajú ako kolegov (tiež sudcov), nemôže byť bez ďalšieho dôvodom pre vylúčenie týchto sudcov z prejednávania a rozhodovania veci, lebo sama osebe ešte nesvedčí o existencii vzťahu relevantného z hľadiska § 14 O.s.p. (obdobne napr. 7 Nc 1/2012, 1 Nc 9/2012). Až v prípade, že by vzájomný vzťah prerástol cez rýdzo profesionálny rámec a nadobudol tak charakter bližšieho priateľského, či úzkeho súkromného vzťahu (zodpovedajúcej intenzity), mohlo by ísť o okolnosť vzbudzujúcu odôvodnene pochybnosti o nezaujatosti. Bez ďalšieho osobný vzťah predstavuje všeobecnú deklaráciu neprezradzujúcu jeho podstatu (intenzitu), preto nemožno z neho vyvodiť záver, že by tento vzťah k žalovanému presiahol rámec kolegiálneho (profesionálneho) vzťahu. Sudca je pri výkone svojej funkcie nezávislý a zákony a iné všeobecne záväzné právne predpisy je povinný vykladať podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia v zmysle § 2 ods. 2 zák. č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediacich v znení zmien a doplnkov. Obsah tohto práva a povinnosti je základným pilierom výkonu funkcie sudcu, keď výnimky môžu vyplývať len z naplnenia zákonných predpokladov, ktoré však neboli v prejednávanom prípade naplnené.

V prípade sudcov uvedených vo výrokovvej časti pod bodom II. tohto rozhodnutia Najvyšší súd Slovenskej republiky nezistil také okolnosti, ktoré sú relevantné z pohľadu ustanovenia § 14 O.s.p., preto rozhodol, že týchto sudcov nevylučuje z prejednávania a rozhodovania danej veci.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 12. júla 2012

JUDr. Ladislav G ó r á s z, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková